

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 6ΗΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 1977

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΠΕΤΡΟΥ ΧΑΡΗ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ
ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

Κύριοι Σύεδροι,

Με πολλήν χαράν σᾶς ὑποδέχεται ἡ Μητέρα τῶν Ἀκαδημιῶν, ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Γνωρίζομεν τὸ ἔργον σας, γνωρίζομεν καὶ τὸ κῆρος τῆς Διεθνoῦς Ἐνώσεως Ἀκαδημιῶν καὶ τὸ θεωροῦμεν μίαν ἀπὸ τὰς βασικὰς προϋποθέσεις διὰ τὴν διατήρησιν καὶ ἀκτινοβολίαν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ πολιτισμοῦ ποὺ ὑπῆρξεν ἡ μεγάλη δεξαμενὴ ἀπὸ τὴν ὁποίαν τόσα καὶ τόσον πολύτιμα ἔχον ἀντλήσει ὅλοι οἱ λαοί, παλαιοὶ καὶ νέοι λαοί.

Περιορίζομαι εἰς τοὺς ὀλίγους αὐτοὺς λόγους, διὰ νὰ μὴν ἀφαιρέσω χρόνον ἀπὸ τὰς ἐργασίας τῆς Συνελεύσεώς σας, εὔχομαι καρποφόρον ἀνταλλαγὴν ἰδεῶν καὶ ἀκόμη μίαν φορὰν σᾶς καλωσορίζω ἐκ μέρους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ ἐκφράζω τὴν χαρὰν τῆς ποὺ εὐρίσκεσθε ὑπὸ τὴν στέγην τῆς.

M. le Président, M. le Secrétaire Général, je répons à vos salutations — dont je vous remercie infiniment — dans la langue traditionnelle de l'Union Académique Internationale, le français. Mais je commencerai par un mot grec.

νικῶμεν, (ou, comme le veut une autre tradition, νενικήκαμεν, ou bien νενικ- seul! ; mais je choisis la forme νικῶμεν), 'nous gagnons', 'nous sommes les vainqueurs' : c'était le mot de Philippiès, le messenger de Marathon en annonçant la victoire au même instant qu'il tombait mort. Ce mot, c'est à vous que je l'adresse. Dans la bataille pour la liberté de l'esprit, qui est notre bataille à nous tous, je constate un progrès pendant la période de ma présidence qui se termine cette année. Mais c'est pour vous, nos hôtes, que j'ai voulu choisir ce mot d'encouragement. De cette bataille vous pouvez bien dire νικῶμεν, et je vous en

félicite de tout coeur. Vous avez subi des difficultés bien connues, mais vous n'avez pas cédé dans la recherche de la vérité. Vous avez insisté sur la nécessité de la liberté de l'esprit, la nécessité de suivre le λόγος jusqu' au bout, quelle que fût la direction où il allait et malgré les considérations extérieures qui menaçaient.

Il y a un an vous avez célébré votre cinquantenaire. Nous vous en félicitons. Notre Union est votre soeur aînée (dans le monde moderne — je n'oublie pas que le nom et l'idée d'Académie ont été créés ici même à Athènes). Notre première assemblée générale s'est tenue en 1920, après l'initiative de l'Académie des Inscriptions et Belles Lettres de l'Institut de France en 1919. Notre but est la collaboration internationale dans les sciences humaines en faisant co-opérer toutes les Académies qui font face sérieusement à leur devoir. Nous visons surtout à mener à bout des entreprises qui sont trop vastes pour une seule Académie et qui ont besoin d'une collaboration bienveillante de tous les savants du monde. Parmi nos entreprises, l'U.A.I. compte des études sur Platon et Aristote même s'ils y parlent latin ou arabe.

C'est avec un grand plaisir que nous avons accepté l'invitation de votre Académie; c'est bien la première fois que nous visitons Athènes. Nous sommes conscients de ce que nous devons à cette ville et nous voulons manifester notre reconnaissance par un don symbolique. Le Bureau m'autorise à annoncer le versement de 10.000 francs belges pour la campagne pour la sauvegarde de l'Acropole.

Je reviens à mon point de départ. Le mot νικῶμεν peut être impératif autant qu'indicatif du présent: un mot d'exhortation, «puissions-nous gagner». Je voudrai finir en citant une phrase de Mlle Claire Préaux: «à travers l'Union Académique Internationale ce sont nos Académies d'Occident qui, à leur fierté d'être anciennes, doivent ajouter celle d'orienter l'avenir». νικῶμεν.

Π ρ ο σ φ ῶ ν η σ ι ς

τῶν ἐκπροσώπων τῆς Διεθνοῦς Ἐνώσεως Ἀκαδημιῶν
ὑπὸ
τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν

Ἀγαπητοὶ Συνάδελφοι,

Τὸ πνεῦμα, ἐν ὀνόματι τοῦ ὁποίου ἔχω τὴν τιμὴν καὶ τὴν χαρὰν νὰ Σᾶς καλωσορίζω εἶναι παλαιόν, διατηρεῖται ὁμως πάντοτε νέον εἰς τὸν τόπον αὐτὸν

διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ἀλλὰ μὲ συνεχεῖς θυσίας καὶ σκληροὺς ἀγῶνες. Εἶναι τὸ πνεῦμα τῆς Πλατωνικῆς Ἀκαδημίας, τὸ πνεῦμα τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους, τὸ ὁποῖον ἐκφράζει δύο βασικὰς ιδέας, τὴν ιδέαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ιδέαν τοῦ κόσμου. Καθ' ὅλην τὴν διαδρομὴν τῶν αἰώνων ἐδῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα οἱ δημιουργοὶ καὶ φορεῖς τῶν ιδεῶν αὐτῶν ἐμελετῶντο ἀδιαλείπτως ἀπὸ τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ἔτσι ἢ φιλοσοφικῆ καὶ ἀνθρωπιστικῆ παραδόσις διετηρήθη ζωντανή. Ὅτι ἢ Ἀλεξάνδρεια καὶ τὸ Βυζάντιον δὲν ἔπαυσαν ποτὲ νὰ ἐρμηνεύουν τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Ἀριστοτέλη, ὅτι ὁ τελευταῖος μάλιστα μέγας Βυζαντινὸς φιλόσοφος, ὁ Πλήθων, εἶναι ὁ πρωτοπόρος τῶν ιδεῶν τῆς Ἀναγεννήσεως, αὐτὰ βεβαίως εἶναι γνωστὰ εἰς ὅλους. Ὅτι ὅμως δὲν εἶναι γνωστὸν, ἀλλὰ εἶναι ἀναμφισβήτητον ἱστορικὸν γεγονός, εἶναι ὅτι ἀκόμη καὶ κατὰ τὴν μεγάλην περιπέτειαν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, κατὰ τὴν σκοτεινὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας, ἢ ὅποια ἐκράτησε τετρακόσια ἔτη, ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἦσαν ἀντικείμενα μελέτης καὶ ἐρμηνείας πολλῶν ἐξαιρέτων ὑποδούλων Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι καὶ συνετέλεσαν ὥστε ἢ ἰδέα τοῦ ἀνθρώπου νὰ μείνῃ ὄρθια ἀκόμη καὶ μέσα εἰς τὸ σκότος τῆς δουλείας. Ἐπίσης δὲν εἶναι γνωστὸν ἔξω τῶν συνόρων τῆς Ἑλλάδος, ὅτι κατὰ τὴν περίοδον τῆς τουρκοκρατίας οἱ Ἑλληνες τόσον ἠγάπησαν τοὺς φιλοσόφους αὐτοὺς, ὥστε ἐτοποθέτησαν τὰς προσωπογραφίας τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους εἰς τοὺς νάρθηκας τῶν ἐκκλησιῶν μεταξὺ τῶν εἰκόνων τῶν ἁγίων. Ὅλη αὐτὴ ἢ πολυαἰωνος ἀγάπη τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἐλευθερίαν, ὅταν τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἠλευθερώθη, ὠδήγησαν ἀμέσως εἰς τὴν δημιουργίαν ἐν Ἀθήναις τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἢ ὅποια εἶναι ὁ Θεματοφύλαξ αὐτοῦ τοῦ πνεύματος. Εἰς τὰ Πανεπιστήμια ὑπάρχει σήμερον ἀναταραχὴ καὶ πολιτικοποίησις τῶν πάντων καὶ ὡς πρὸς αὐτὸ νοθεύεται τὸ καθαρὸν ἀνθρωπιστικὸν πνεῦμα. Ἀντιθέτως εἰς τὰς Ἀκαδημίας τὸ πνεῦμα τοῦτο, ποῦ ἢ πηγὴ του εἶναι ἢ ἀρχαιότης, παραμένει καθαρὸν καὶ νηφάλιον. Διὰ τοῦτο αἱ Ἀκαδημαῖαι εἶναι τὰ πραγματικὰ τεμένη τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Τὸ τέμενος εἰς τὸ ὁποῖον εἴμεθα τὴν στιγμὴν αὐτὴν συγκεντρωμένοι ἔχει κτισθῆ μετὰ τὴν δωρεὰν ἑνὸς καὶ μόνου ἀνθρώπου, πρῶγμα ποῦ ἐπικυρώνει τὴν ἔμφυτον καὶ κατὰ παράδοσιν μόνιμον ἀγάπην τοῦ Ἑλληνισμοῦ πρὸς τὸ πνεῦμα.

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ἐώρτασε πέρυσι τὰ πενήντα χρόνια ἀπὸ τῆς ιδρύσεώς της. Θεωρῶ ἄριστον οἰωνὸν τὸ γεγονός ὅτι ἢ Διεθνῆς Ἐνωσις Ἀκαδημιῶν, ἢ ὅποια ἔχει ἐπίσης βίον πενήνκοντα ἐτῶν συνέρχεται ἐφέτος κάτω ἀπὸ τοὺς θόλους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ὅλα τὰ μεγάλα θέματα, τὰ ὅποια μετὰ τὴν συ-
ΠΑΑ 1977

στηματικότητα και αποδοτικότητα επεξεργάζεται η Διεθνής Ένωσις Ἀκαδημιῶν ἐνδιαφέρον ζωηρότατα τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν, ἀλλὰ συνάμα πολλὰ ἀπ' αὐτὰ ἐνδιαφέρουν κατ' εὐθείαν καὶ ὀλόκληρον τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ τοῦτο, διότι εἶναι θέματα τῆς ἱστορικῆς του ζωῆς. Μέσα ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὰ θέματα, τὰ ὁποῖα μελετῶνται ἀπὸ τὰς διαφόρους ἐπιτροπὰς τῆς Διεθνοῦς Ἀκαδημαϊκῆς Ἐνώσεως, ἀναδύεται λάμπουσα ἡ ἰδέα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἐλευθερίας του. Εἶναι πράγματι μέγα προνόμιον νὰ δυνάμεθα νὰ συνερχώμεθα κατ' ἔτος καὶ ὡς ἐλεύθεροι ἄνθρωποι νὰ καταγινώμεθα μὲ τὰ μεγάλα θέματα τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ζωῆς. Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἡ ὁποία ἐφέτος ἔχει τὸ προνόμιον νὰ φιλοξενῇ ὅλας τὰς ἀδελφὰς Ἀκαδημίας, εὐχεται τόσον εἰς αὐτάς, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ἐμπνευσμένους φορεῖς των, εὐδόωσιν εἰς τὰ μεγάλα τους ἔργα, ἰδίως εἰς τὴν σημερινὴν κρίσιμον ἐποχὴν, ὅποτε ἡ μὲν ἰδέα τοῦ κόσμου ἀνασχηματίζεται ριζικῶς ἀπὸ τὴν σύγχρονον ἐπιστήμην, ἡ δὲ ἰδέα τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία τόσα δεινὰ ὑπέφερεν ἀπὸ τοὺς πολέμους καὶ τὰς ποικίλας θεωρίας τῆς ἐποχῆς μας, ἀγωνίζεται νὰ στερεώσει τὴν ὑπόστασίν της βαθέως μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τῶν ἀνθρώπων.

Ἐπὶ τῆς ἀκόμῃ κἀκεῖ τὸ ὅποῖον ἔχω τὴν χαρὰν ν' ἀνακοινώσω εἰς Ὑμᾶς. Κατὰ τὸ ἐρχόμενον ἔτος 1978, συμπληροῦνται 2.300 χρόνια ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἡ ἑλληνικὴ δημοκρατία ἀπεφάσισε νὰ ὀργανώσῃ ἐν Θεσσαλονίκῃ παγκόσμιον συνέδριον μὲ θέμα τὸν Ἀριστοτέλη, ὁ ὁποῖος ἀνήκει εἰς τὰ μεγάλα καὶ μόνιμα θέματα τῆς Ἐνώσεως Ἀκαδημιῶν. Ὅλοι αἱ Ἀκαδημίαι θὰ προσκληθοῦν ἐπισήμως, ἵνα μετάσχουν εἰς τὸ μέγα τοῦτο πνευματικὸν γεγονός καὶ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ἡ συνεισφορὰ των θὰ εἶναι ἐξαιρετικὴ.